

REVIEW: ELENA PLATON, ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Iulia-Maria TICĂRĂU

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu
Lucian Blaga University of Sibiu
Personal e-mail: iulia.deaconu@ulbsibiu.ro

REVIEW: ELENA PLATON, ROMÂNĂ CA LIMBĂ STRĂINĂ

Abstract: This article aims to review the recently published study *Româna ca limbă străină (RLS): elemente de metadidactică* by Elena Platon. Throughout her research, the author discusses, from an evolutionary point of view, starting from the year of the emergence of this discipline (1974), the practical foundation on which RLS was built and the lack of a theoretical one. This made the academic space reluctant regarding the field of RLS and consider it a discipline that lacks the features needed to be part of it. Elena Platon analyzes the connections that Romanian as a foreign language has with the other related disciplines and explains the specific concepts of both language didactics and RLS didactics.

Keywords: review, Elena Platon, Romanian as a foreign language (RLS).

Citation suggestion: Ticărau, Iulia-Maria. „REVIEW: Elena Platon, Româna ca limbă străină”. *Transilvania*, no. 3 (2022): 95-96.

<https://doi.org/10.51391/trva.2022.03.12>.

Studiul Elenei Platon, *Româna ca limbă străină (RLS): elemente de metadidactică*, apărut la editura Presa Universitară Clujeană, este așa cum punctează însăși autoarea o „biografie” a limbii române ca limbă străină (RLS), una apărută la aproape 50 de ani de existență a domeniului. Predarea limbii române ca limbă străină nu a fost susținută de o bază științifică prealabilă, ci a început prin realizarea demersului didactic imediat. De aceea, este necesar ca temelia epistemologică să fie reconstruită: „această nevoie este cu atât mai imperioasă cu cât, spre deosebire de alte limbi, unde s-a început prin clădirea unui fundament științific care să susțină predarea, domeniul RLS a debutat direct cu munca la clasă, din rațiuni politico-ideologice și mai ales, economice. Astfel, științificul a rămas cu un pas în urmă, umbrit de scopul practic-utilitar” (p. 13). Ca urmare, unul dintre obiectivele pe care Elena Platon și le propune de-a lungul cercetării sale este tocmai stabilirea temeiului teoretic.

Un aspect important, lămurit de cercetătoare încă din „Cuvânt-Înainte,” este explicația folosirii denumirii de *Metadidactică/Metadidactică RLS*: „denumim astfel un discurs despre disciplina numită didactica RLS (DRLS), orientat explicit spre probleme precum denumirea și istoricul acesteia, raportul ei cu alte discipline conexe, aparatul conceptual vehiculat și alte probleme de ordin epistemologic” (14). Perspectiva din care este analizată limba română este una diacronică și are în vedere aspectele menționate anterior. Însă, în ceea ce privește studiul limbii române ca limbă străină, „dacă în discursul autorităților de dinainte de 1989, primează imaginea RLS drept capital valutar, discursul ulterior pare să aducă o schimbare de viziune, care transpune și în înființarea unor „organe de specialitate”, însărcinate cu o misiune deloc nouă, dar imperios reafirmată: „promovarea cunoașterii limbii române” în întreaga lume” (48). Dar, chiar și sub această nouă perspectivă, româna ca limbă străină (RLS) rămâne, cel puțin din perspectivă ideologică și politică, o *Cenușăreasă* care nu prezintă

trăsături prin care ar putea ocupa un loc în ierarhia academică.

Chiar dacă această poziție pare a fi de domeniul trecutului, „izolarea RLS pe teren științific și lipsa de prestigiu în sistemul educativ românesc (atât în raport cu profesorii universitari care predau LR nativilor, cât și cu lectorii care predau RLS în străinătate) ne determină să ne întrebăm dacă stigmatul inițial a dispărut cu adevărat” (56). Elena Platon accentuează următorul aspect: această încadrare este cauzată de lipsa unui suport teoretic care a fost înlocuit de discuțiile informale, dar și de faptul că profesorii care predau româna ca limbă străină au avut tendința de a-și canaliza cercetarea pe alte linii și au exclus o cercetare care să fundamenteze teoretic domeniul RLS. Această situație se schimbă, iar din anul 2008, când se înființează Institutul Limbii Române ca Limbă Europeană (ILR-LE), profesorii de RLS au oportunitatea de a participa la diferite cursuri care să-i ajute să se formeze și să se specializeze într-un cadru formal.

O altă pârghie de studiu pe care o întreprinde cercetătoarea este o incursiune în relațiile pe care didactica RLS le are cu celelalte discipline conexe: lingvistica aplicată, pedagogia, didactica generală și a specialităților și ajunge la următoarea concluzie: „după cum s-a putut observa, chiar dacă DLRS este asociată, în mod tradițional, mai ales cu lingvistica aplicată, ea trebuie să se situeze astăzi, într-un cadru interdisciplinar, în care să exploateze și rezultatele din socioantropologia culturală, preocupate de studiul omului, al societăților și al culturilor.” (157) Este necesar, subliniază Elena Platon ca, mai ales la predarea cursului de „Civilizație și cultură românească,” să se folosească ca instrumente teorii aparținând multiculturalismului, interculturalismului și pluriculturalismului. În privința aparatului teoretic în domeniul RLS, distincția dintre conceptele de LS (limbă străină) și L2 (limba a doua) în ceea ce privește limba română și folosirea acestora în câmpul didactic

este dezbătută în acest studiu de cercetătoare care este de părere că „aparentele contradicții între RLS și RL2 trebuie depășite, din moment ce, la această oră, nu pot fi identificate diferențe majore în metodologia utilizată în practica predării la clasă sau la nivelul materialelor didactice utilizate” (215). Totuși, varianta pentru care cercetătoarea optează este cea de LS și implicit RLS.

Învățarea unei limbi străine, în acest caz limba română, are ca efect apariția a numeroase neuromituri. Acestea promit o învățare extrem de rapidă, uimitoare, dar falsă, întărește cercetătoarea. Totuși, discipline precum neuroeducația, neuropedagogia sau neurodidactica sunt foarte folositoare în a ne apropia de descifrarea enigmei învățării și a modului de a ne însuși cunoștințele rapid și pe termen lung. Însușirea unei limbi străine nu poate fi realizată cu ajutorul acestor promisiuni miraculoase. Ea are la bază învățarea și/sau achiziția, deoarece „achiziția presupune învățare, cât și învățarea achiziție, fiind imposibil să decidem, cu metodele avute astăzi la îndemână, care dintre cele două straturi atârnă mai greu în balanță: cel conștient sau cel inconștient” (283). Modul în care o limbă străină este achiziționată a evoluat. Dacă la început achiziția limbii urma modelul behaviorist (prin imitație) și structuralist care se baza tot pe acest proces, aceste teorii nu mai sunt acceptate, iar „această schimbare de poziție se reflectă și în plan metodologic: exercițiile structurale de repetiție și de imitație sunt marginalizate, fiind catalogate drept mecanice și plictisitoare și amendate pentru faptul că îngăduesc creativitatea lingvistică a vorbitorului” (286). Elena Platon nu omite însă importanța folosirii acestor tip de exerciții, dar acestea trebuie folosite un timp redus, pentru a evita apatia. Sunt prezentate pe rând și celelalte abordări folosite în achiziția limbii: abordarea generativă, abordările cognitive, abordarea socioculturală și cele sociolingvistice. Aceasta din urmă întregeste teoria despre conceptul de interlimbă (Lavinia-Iunia Vasiliu analizează această noțiune în teza de doctorat *Achiziția limbii române ca L2. Interlimba la nivel A1*).

În procesul de învățare a unei limbi străine discutăm despre apariția erorilor și implicit despre diferențele dintre eroare și greșală: „așadar, se conștientizează faptul că erorile țin de o competență tranzitorie a vorbitorului. Studiile care se bazează pe AE (analiza erorilor) nu mai au un rol predictiv, ci unul explicativ, recunoscându-se caracterul sistematic al erorilor, prin contrast cu greșelile, considerate a fi nesistemice și cauzate, mai degrabă, de factori precum: lipsa de concentrare, oboseala etc. (asemănându-se cu un fel de *lapses*)” (319). Cercetătoarea punctează următoarele aspecte în ceea ce privește erorile și analiza acestora: ele sunt fenomene pozitive și necesare, deoarece prin corectarea, dar și teoretizarea lor se îmbunătățește competența comunicativă a vorbitorilor în limba străină pe care o învață, iar cercetarea erorilor a preocupat și specialiștii din domeniul RLS care au analizat modul în care vorbitorii străini își însușesc treptat limba română.

În penultimul capitol al cercetării sale, Elena Platon discută conceptul de progresie în cadrul didacticii limbilor și în cel al didacticii RLS, noțiune ce „a fost lansată, în didactică, încă din secolul al XVII-lea, de către Comenius, atunci când acesta vorbea

despre necesitatea structurării riguroase a oricăror conținuturi de predare” (325). În ceea ce privește conținuturile predate ale RLS, cercetătoarea întărește lipsa fundamentului teoretic pe care s-a clădit la începuturile sale această disciplină, dar și încercările pe care le fac specialiștii primelor programe care prezintă structurile gramaticale ale limbii române dintr-o perspectivă nouă care a lipsit până în 1974: cea a unui vorbitor nenativ. Platon pledează pentru menținerea ideii de progresie în proiectarea didactică, deoarece un caracter relativ al conținuturilor predate nu este benefic. În același timp, în predarea limbii române ca limbă străină trebuie avut în vedere următorul fapt: „deși progresia gramaticală nu mai constituie astăzi unicul element-cheie al proiectării curriculare și cu toate că ne ferim să furnizăm modele de dialoguri «fabricate» pentru nivelurile inferioare ale limbii, din cauza riscului de creștere a gradului de artificialitate, progresia nu mai este considerată nicidecum o noțiune «nocivă» pentru predarea limbilor, dăunător fiind numai «excesul de rigiditate»” (341).

Noțiunile de interlimbă și microlimbă sunt și ele amplu discutate în ultimul capitol al studiului și sunt extrem de utile pentru înțelegerea etapelor de însușire a limbii române ca limbă străină. Interlimba (IL) „reprezintă un concept deosebit de util, care ne ajută să definim, cât mai exact comportamentul lingvistic cotidian al unui vorbitor antrenat în procesul de învățare a unei L2” (353). Celălalt concept, microlimba, este definit de Elena Platon în următorul fel: „ca să se poată asigura succesul în comunicarea cu cel care deține un nivel scăzut de IL, nativii sunt nevoiți să facă anumite concesii, «coborând» nivelul LN (limba naturală) utilizate cât mai aproape de capacitatea de înțelegere a acestuia. Astfel, nativul ajunge să vehiculeze o limbă mai simplificată în comparație cu cea utilizată în comunicarea endolingvă, pe care noi am numim microlimbă (ML)” (362).

Acest concept este extrem de important în predarea limbii române ca limbă străină, pentru că, deși vorbim despre o limbă „corectă”, microlimba este dovada vie a adaptărilor structurilor lingvistice în predarea RLS, dar și a necesității de a avea mereu în vedere acest aspect de către profesorii din acest domeniu. În acest sens, „chiar dacă, din perspectiva nativilor, mostrele de ML pentru nivelurile A1, A2 sau chiar B1 vor părea prea puțin naturale prin raportare la microsistem, socotim că, în procesul didactic al predării/ al evaluării RLS, ele își găsesc pe deplin justificarea și nu ar trebui percepute drept niște atentate la adresa LN.” (371) Drept urmare, este foarte important ca profesorul să folosească structurile lingvistice potrivite nivelului de studiu al studenților.

Studiul Elenei Platon, *Româna ca limbă străină (RLS): elemente de metadidactică*, prin perspectiva diacronică asupra disciplinei și a domeniului RLS, dar și prin prezentarea legăturilor cu celelalte discipline înrudite și a conceptelor specifice didacticii limbilor, dar și a didacticii RLS (progresie, competență, interlimbă, microlimbă), este extrem de util și binevenit nu doar specialiștilor care activează în acest domeniu, ci și tuturor celor interesați de studiul limbii române ca limbă străină, o disciplină într-o continuă dezvoltare care stârnește tot mai mult interes în mediul academic.

Bibliography

Platon, Elena. *Româna ca limbă străină (RLS): elemente de metadidactică* [Romanian as a Foreign Language (RLS): Elements of Metadidactics]. Cluj-Napoca: Editura Presa Universitară Clujeană, 2021.